

Isens uppbyggnad och känslighet för förändring

Anders Omstedt

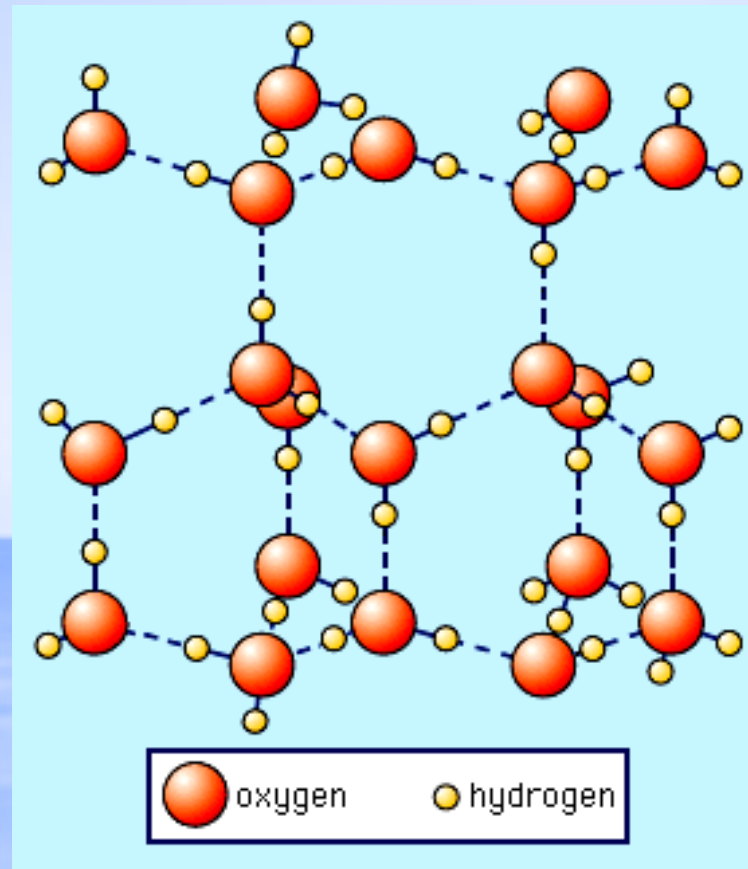
Göteborg University
Earth Sciences Centre

Ocean Climate Group
www.oceanclimate.se

Tips

- Stockholms Skridskoseglarklubb, SSSK,
Johan Porsby
<http://www.sssk.se/kunnande/iskunskap.htm>
- Aktuell forskning om vårt klimat
www.oceanclimate.se

Isens öppna kristallstruktur

Iskristaller börja växa - kamp om att växa snabbt

Iskristaller – kan man se något vackrare?

Iskristaller i fuktig luft

Iskristaller växer lätt på olika material

Iskristaller kan se olika ut

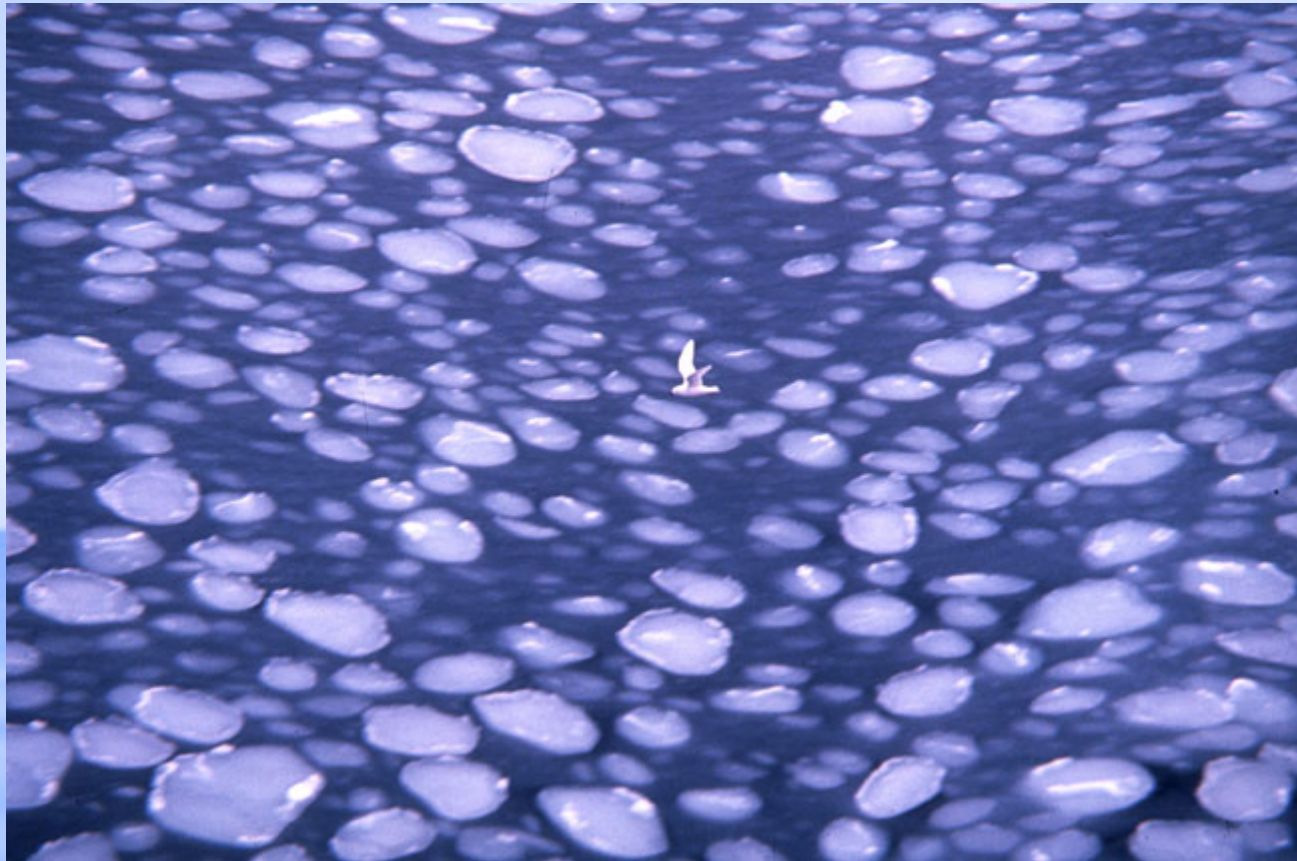
Istillväxt

Is i Grövlan

Istillväxt i havet

Iskristallsörja i havet eller öppna sjöar

Ny kärnis växer till

Tunn is under träd och broar

Varning bro!

Dynamiska förhållanden

Slukhåll

Råk

Snöis

Stöpis

Iskristaller vid turbulent strömning (iskristallsörja eller Frazil Ice)

Ankaris kan lyfta stora stenar

Iskristallsörja som övergår till pannkaksis

Is i floder

Mälaren börjat mörkna (påsken 2006)

Tvärminne i Finska skärgården

Havsis så härlig och så farlig

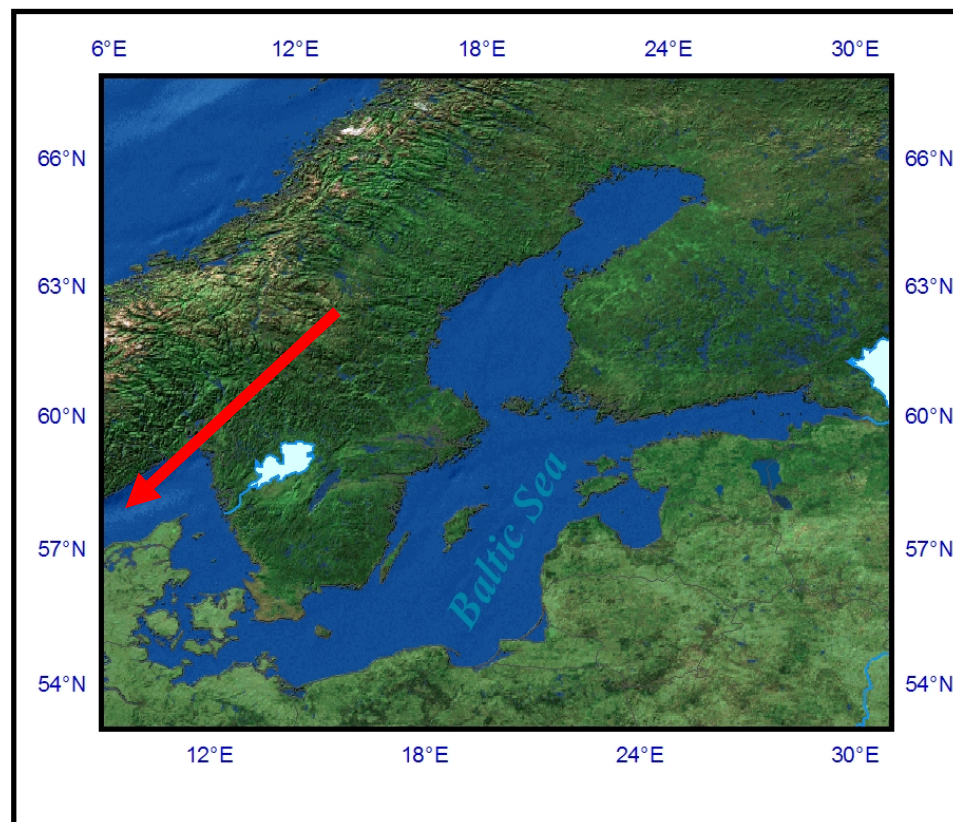
Västkusten 2006

Havsis

Västkustis och farliga vindar

Isbildning till havs

Isbildning i Antarktis

Iskristallsörja

Pannkaksis

Nyisbildning till havs under lugna förhållanden

Havsis

Havsisens tjocklek varierar ofta mycket

Havsis från Bottenviken

Smältande is

Smältande is

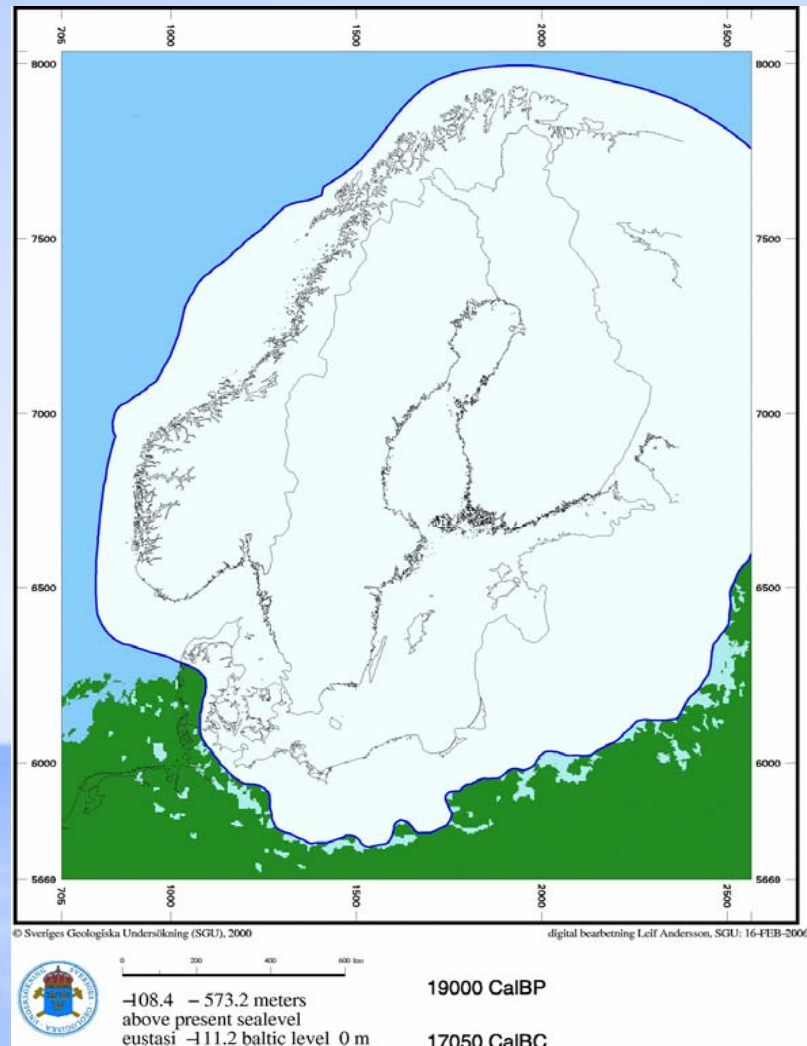
Kärniskristaller (våris)

Kärniskristaller

Östersjöns klimat och dess förändringar

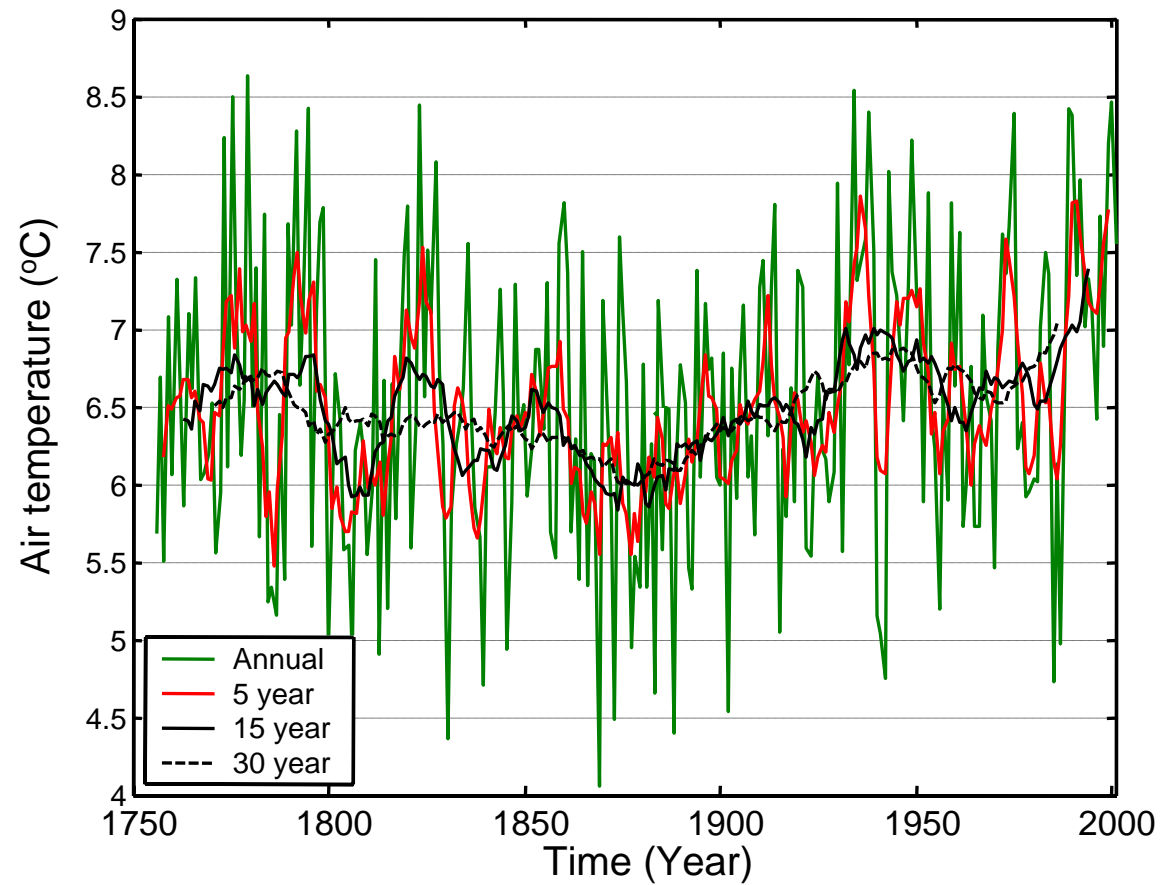
Från
Tore Påsse SGU

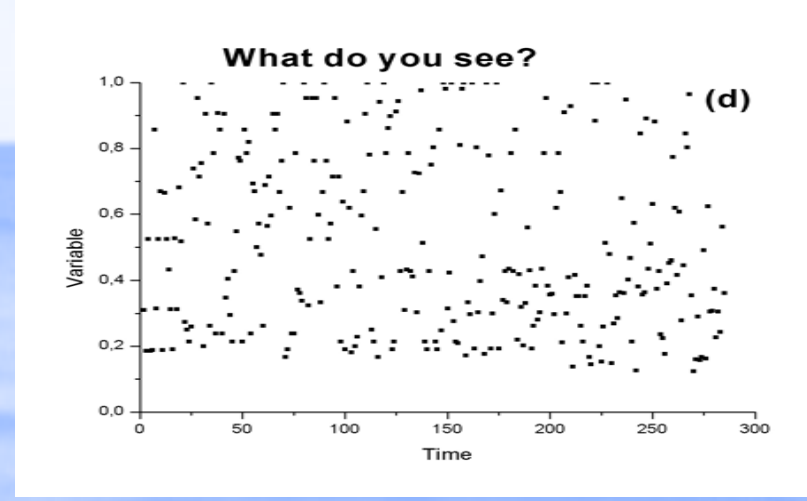
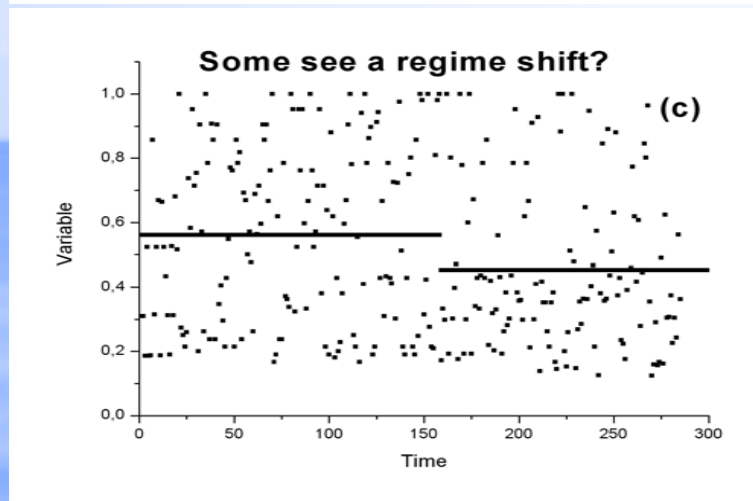
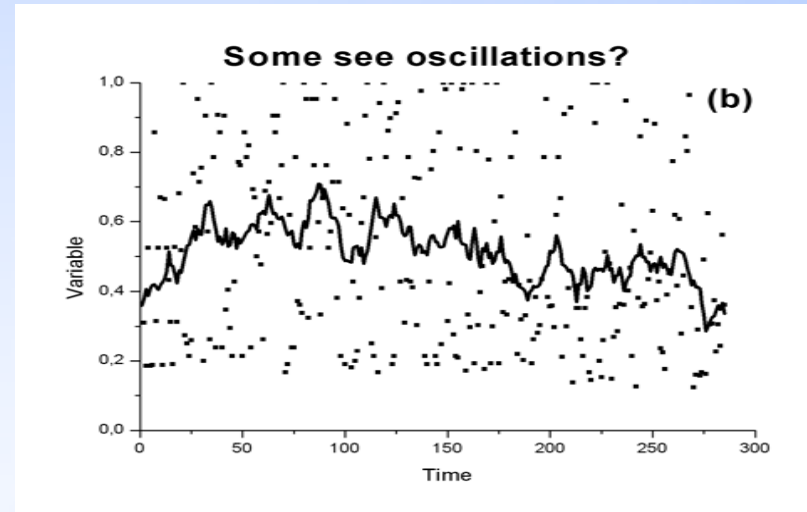
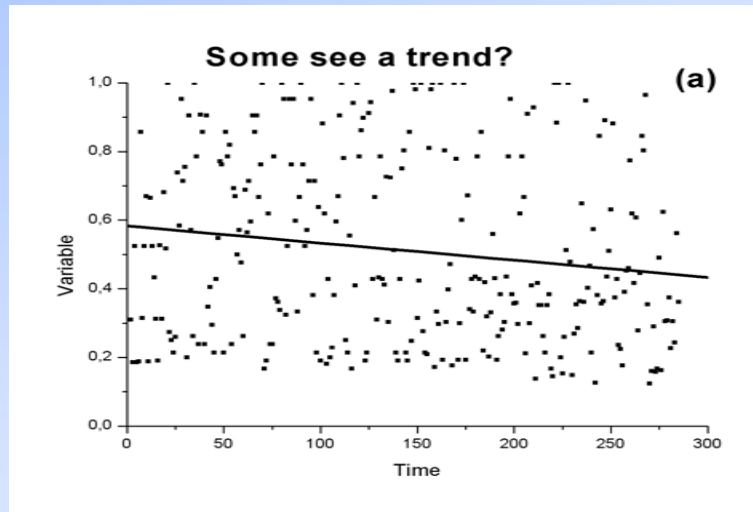
Göteborg University
Earth Science Centre

Ocean Climate Group
www.oceanclimate.se

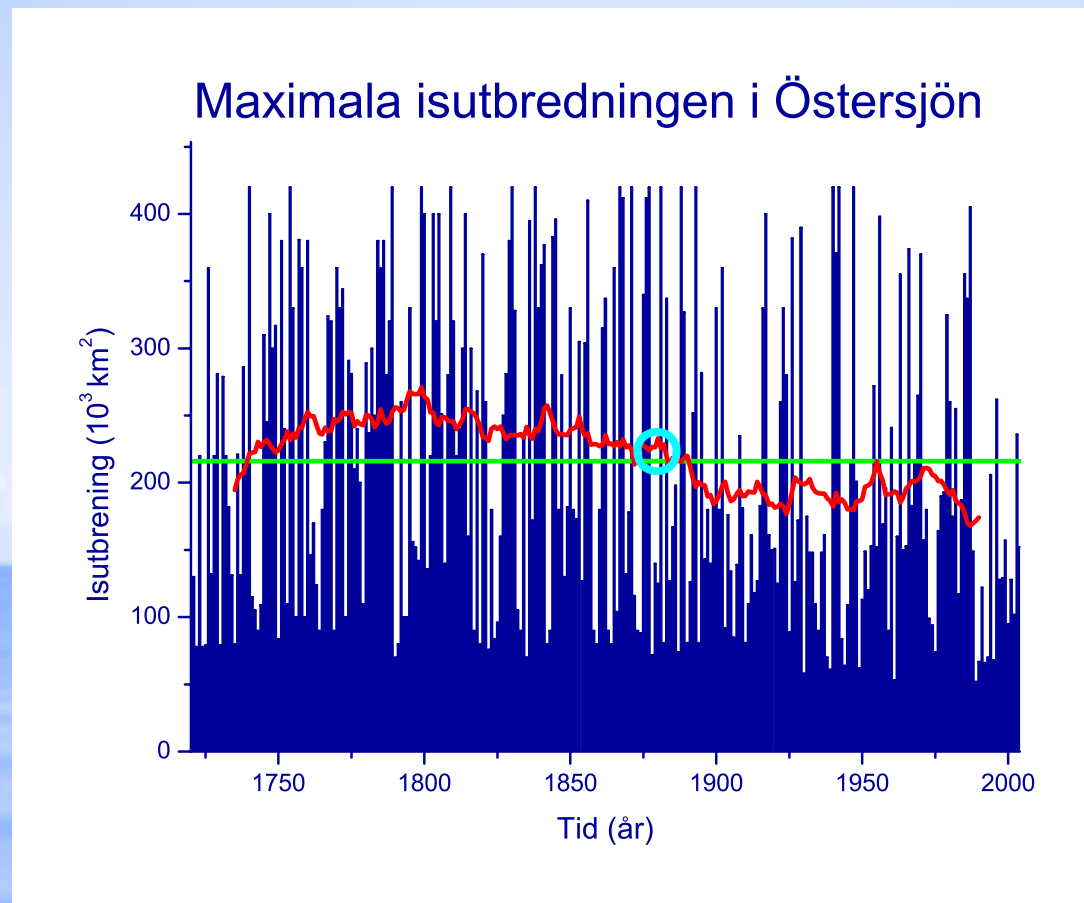
Vad är klimat?

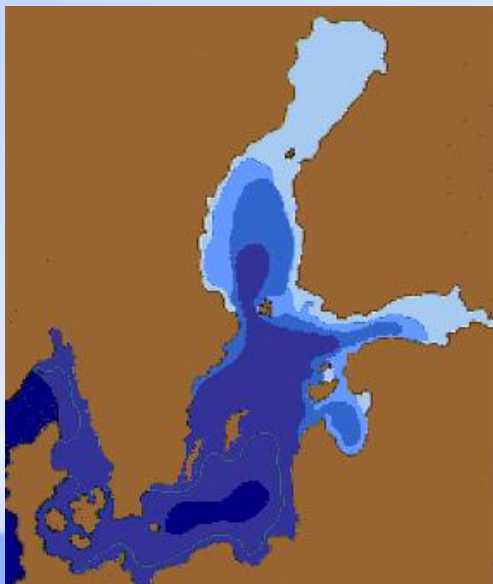
Hur tolkar vi mätningar?

Havsisens variation i Östersjön

Maximala isutbredningen

Klimatstatistik: Stockholm lufttemperatur

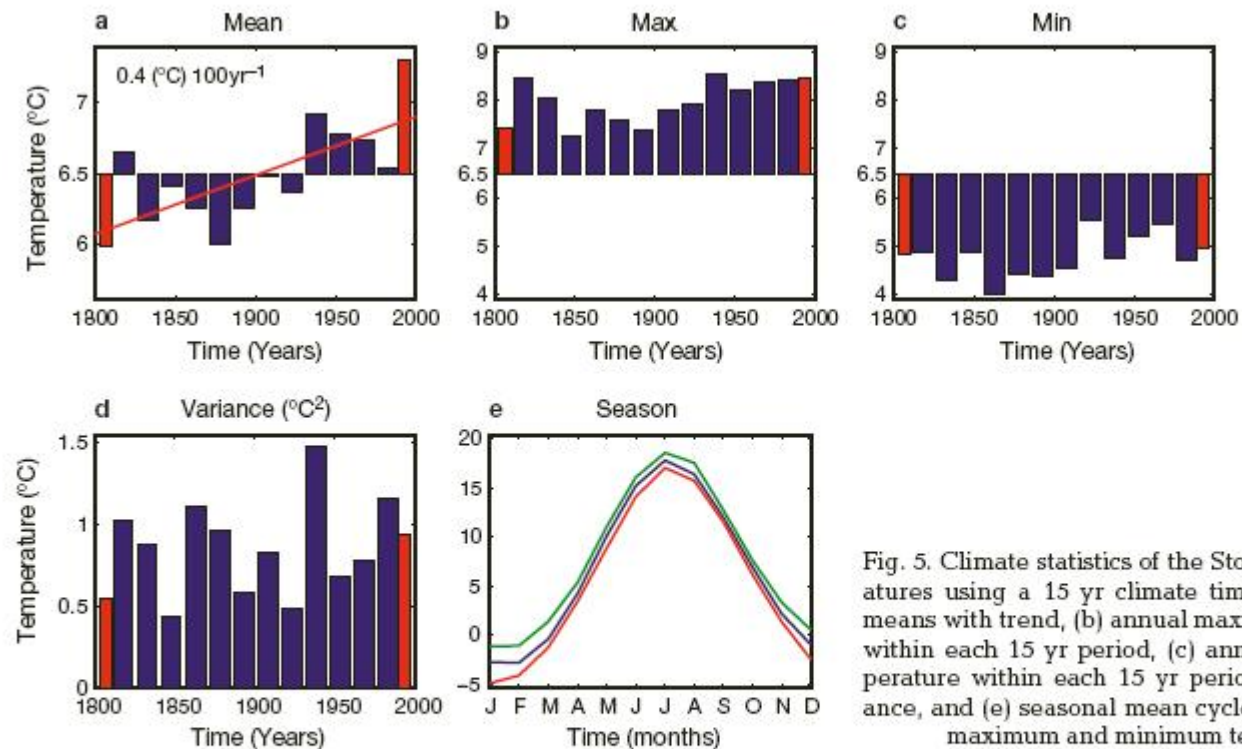

Fig. 5. Climate statistics of the Stockholm air temperatures using a 15 yr climate time period. (a) 15 yr means with trend, (b) annual maximum temperatures within each 15 yr period, (c) annual minimum temperature within each 15 yr period, (d) annual variance, and (e) seasonal mean cycle with 15 yr annual maximum and minimum temperatures

Klimatstatistik: Stockholm säsongindex (sommar-vinter temperatur)

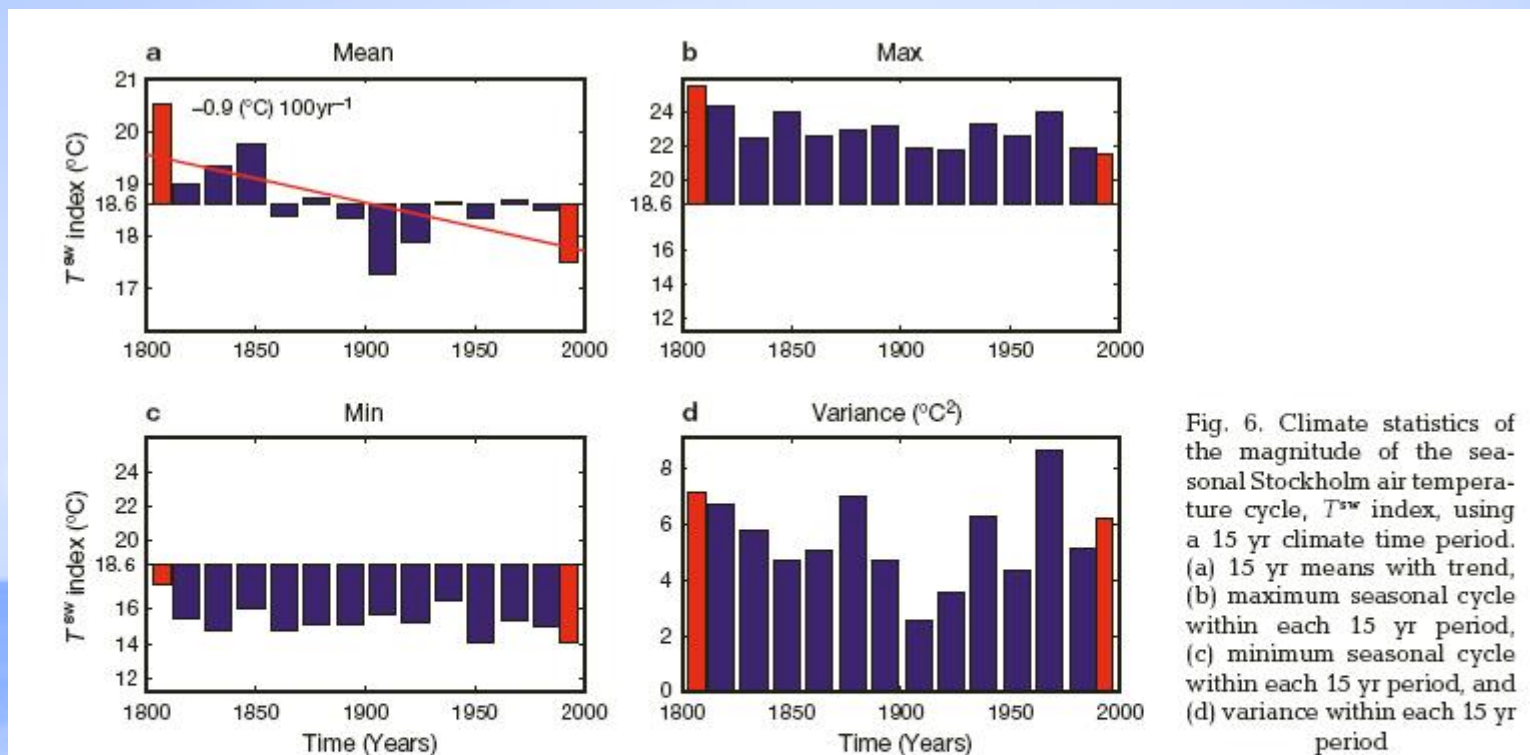

Fig. 6. Climate statistics of the magnitude of the seasonal Stockholm air temperature cycle, T^{sw} index, using a 15 yr climate time period. (a) 15 yr means with trend, (b) maximum seasonal cycle within each 15 yr period, (c) minimum seasonal cycle within each 15 yr period, and (d) variance within each 15 yr period.

Klimatstatistik: Stockholms vattenstånd (utan landhöjning)

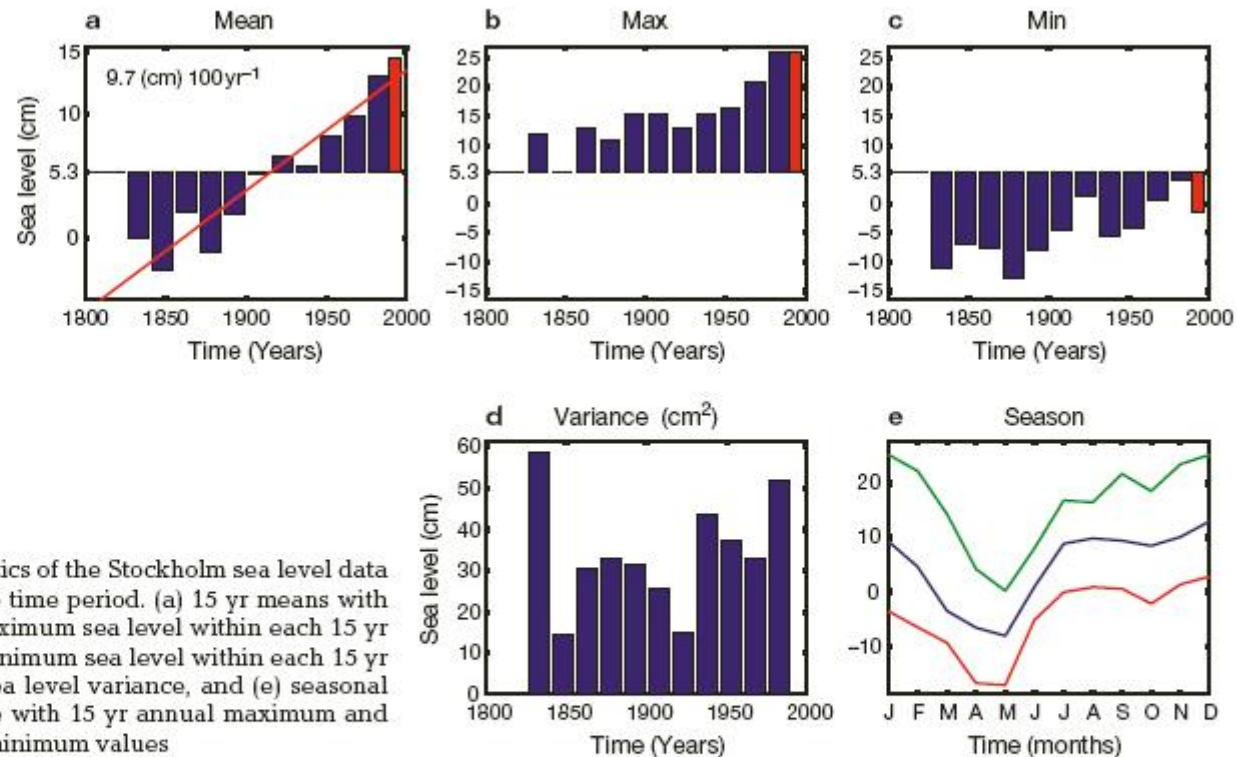
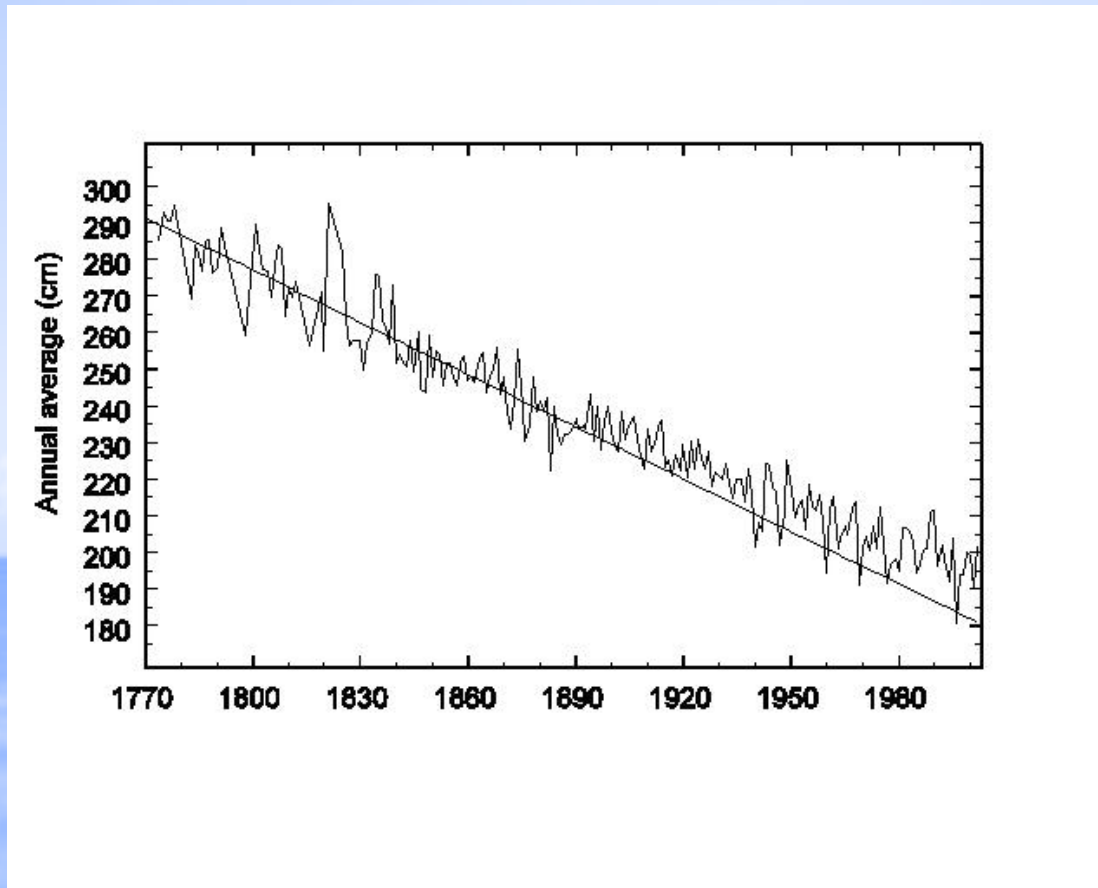

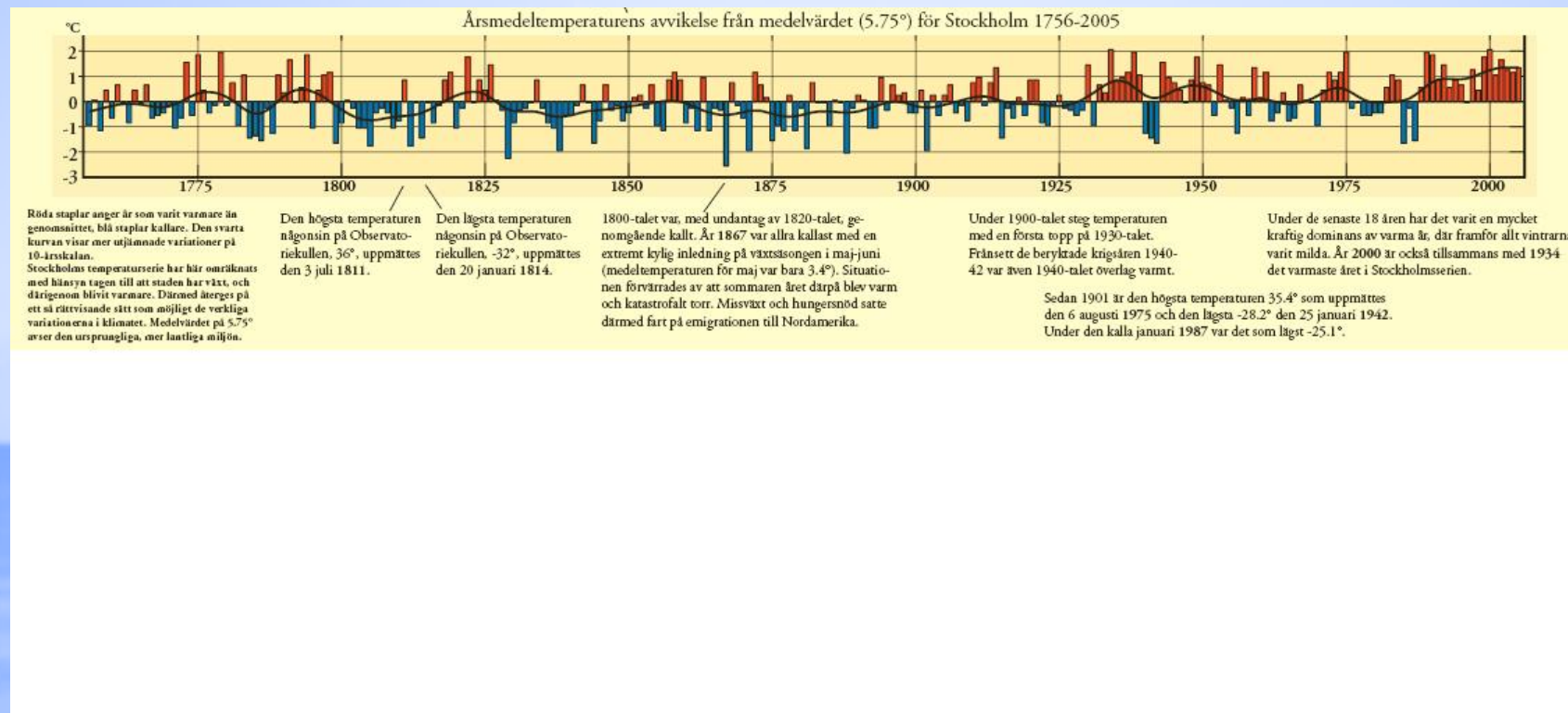
Fig. 7. Climate statistics of the Stockholm sea level data using a 15 yr climate time period. (a) 15 yr means with trend, (b) annual maximum sea level within each 15 yr period, (c) annual minimum sea level within each 15 yr period, (d) annual sea level variance, and (e) seasonal mean sea level cycle with 15 yr annual maximum and minimum values

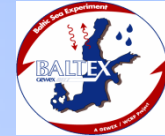

Stockholm världens längsta vattenståndsserie.

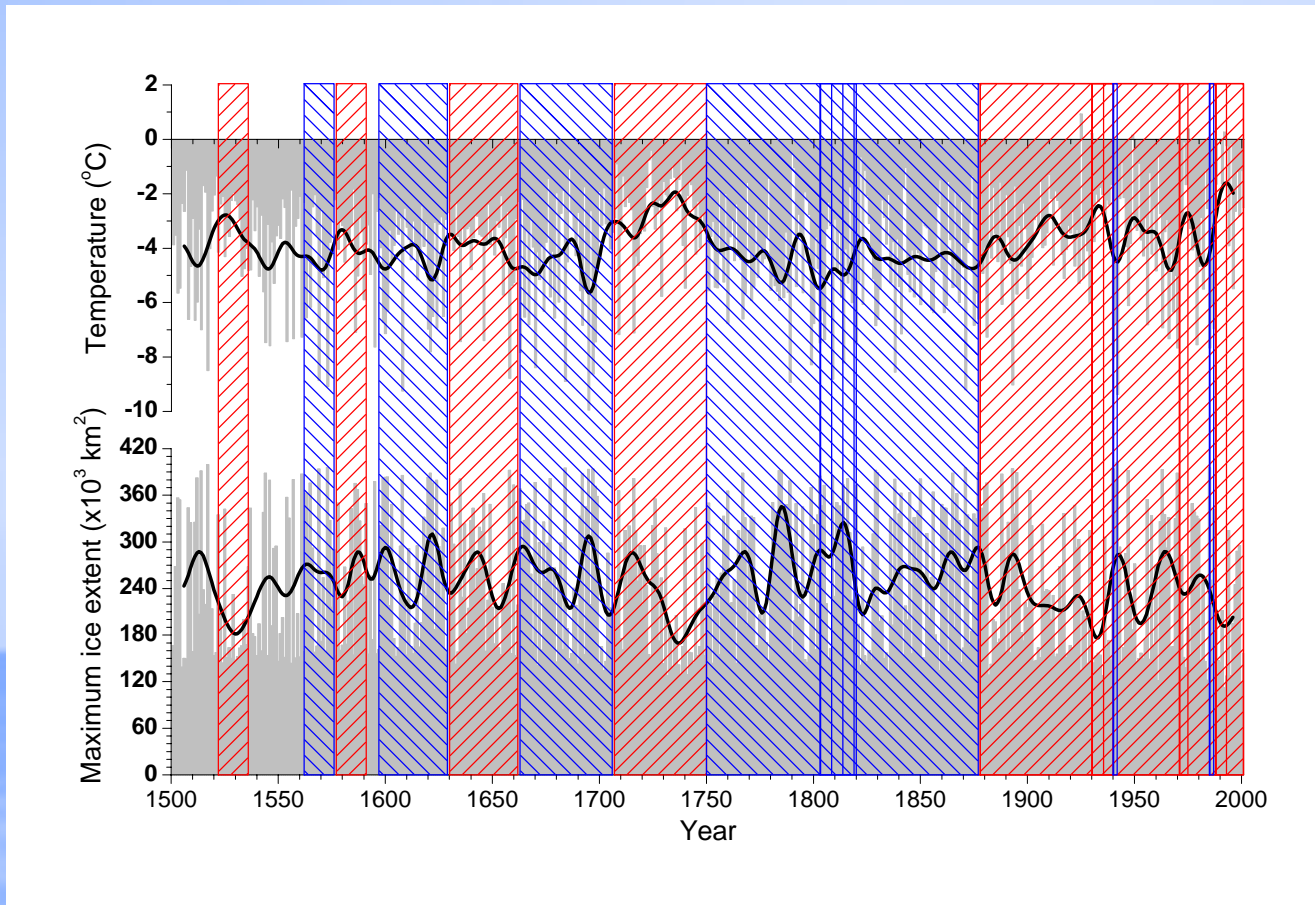

Stockholms lufttemperatur en av vår längsta och bäst dokumenterad temperatureserier

Karakterisering hur klimatet har varierat i norra Europa. Här visas hur vintrarna har varierat de senaste 500 åren. (Eriksson et al., 2007, Hansson and Omstedt, 2007)

Perioder

1522-36	Mild
1562-76	Kall
1577-91	Mild
1597-1629	Kall
1630-62	Mild
1663-1706	Kall
1707-50	Mild
1750-1877	Kall
- 1803-20	Kall
1878-2000	Mild
- 1930-39	Mild
- 1940-42	Kall
- 1971-75	Mild
- 1985-87	Kall
- 1988-93	Mild

Hur bra är vår kunskap om gamla tider isförhållanden?

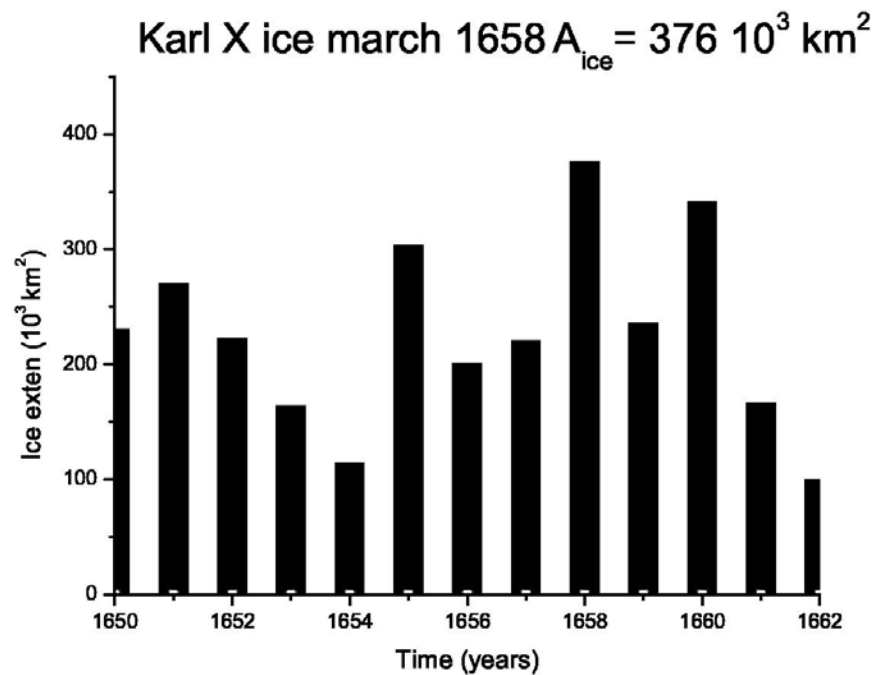

CAROLI GUSTAVI, Magnifici, Nobilis, bellici, & bellicissimi, Sveciae Regis, gloriosae
Marche et Passage Sveciae Scaevae Vallis Hydrae, Sveciae Regis, cum sua Armata, ex
Sueciae ad Laalandiam, et inde ad Selandiam, quae facta est die 7 Februarii Anno 1658.

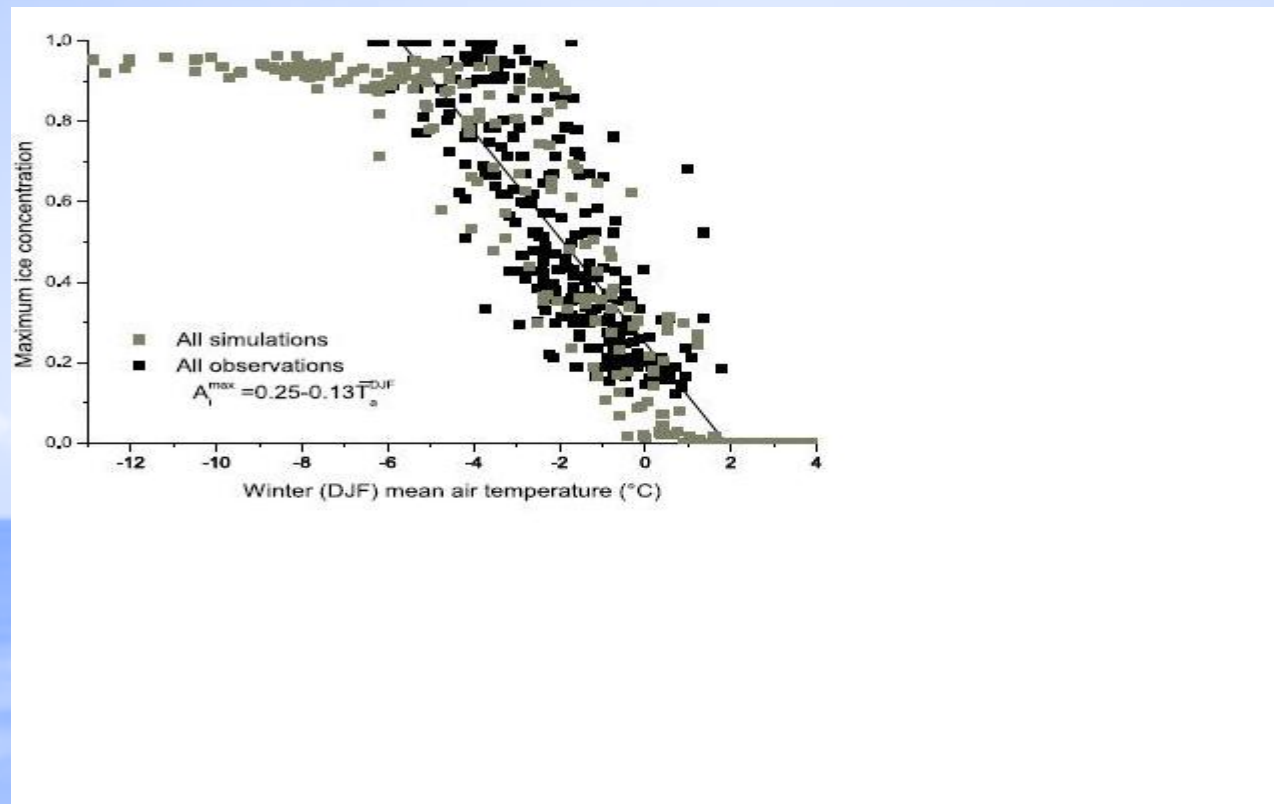
a Hans Koning, Marsk. CAROLGUSPF
b Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
Duits Admiral.
c Svec. Feltz. Marck. Hans Simonson
d Svec. Feltz. Marck. Hans Simonson
e Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
f Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
g Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
h Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
i Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
k Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
l Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
m Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
n Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
o Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
p Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
q Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
r Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
s Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
t Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
u Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
v Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
w Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
x Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
y Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel
z Hans Excell. Gref Carl Gustaf Wrangel

Stämmer våra beräkningar?

30 Jan. 1658 krossade den svenska armen Lilla Bält.
6 Febr. 2000-3000 man krossade Stora Bält
19 Febr.prel fredsavtal mellan Sverige och Danmark

Östersjöns klimatkänslighet: modelluppskattning och data

Förslag till GLSK

- Sammanställ isförhållandena på några av klubbens bästa sjöar/fjordar. Uppskatta dagar med is och ev. istjocklekar.
- Lägg detta på hemsidan och uppdatera varje år.
- Kommer isen försvinna?

Tack för intresse!

Göteborg University
Earth Sciences Centre

Ocean Climate Group
www.oceanclimate.se